No. 1353 Zaterdag 4 December 1909 26ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f0,50, voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,—pa tres luna, pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10,— pa anja.
Un numero sol fl. 0,15.
Anuncio di 1 te 7 regel f0,50, cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 3 December.

Over de bevloeiing in droge streken door het bewaren van Regenwater.

Onder dezen titel schreef de Heer H. VAN KOL zijn *Reisherinneringen* in de Augustus-September–aflevering van „De Indische Gids" anno 1906.

Wij zouden de beschouwingen van den Heer VAN KOL wel geheel willen uitschrijven en overdrukken. Veel, zeer veel staat daar in, wat ons uitstekend van pas zou komen. De „Curaçaosche Maatschappij is misschien wel in het bezit van meerdere exemplaren dezer studie en zal zeer zeker een goed werk doen met dergelijke boeken, ook het rapport HAVELAAR, onder de planters te laten circuleeren.

Wat wij bij deze beleefd ter overweging aanbevelen.

Een kleine bloemlezing willen wij al vast onzen Lezers aanbieden.

In het standaardwerk van J. E. DE MEIJER [p. 31 en volg.) kan men lezen over de constructie van aarden dammen, en tevens de oorzaken vernemen van het *veelvuldig bezwijken* dezer dammen (slecht aanstampen, steile taluds, niet afwaterende bermen, opvulling met rottende takkenbossen enz.]

De groote dammen, welke in het 5de district werden aangelegd en thans zijn doorgebroken moesten dienst doen, volgens het verslag van den Heer FAUEL voorkomende in het *Koloniaal Verslag*, als reservoir om het water te verzamelen en te bewaren voor bevloeiing.

Bevloeiing? Van wat?

De cultuur welke daarvoor zou moeten dienen, is nog niet gevonden. De Heer HAVELAAR raadt vooral het leggen van vele kleine dammetjes aan om op hellende vlakten het water in zijn loop te vertragen en meer gelegenheid te geven in den grond te dringen.

De Heer VAN KOL is ook van hetzelfde gevoelen, maar schrijft waarschuwend.

„Doch in geen geval moet men dit zoo inrichten — en ik vrees dat men op Curaçao daarmede bezig is — dat de aanleg van ietwat hooge dammen noodzakelijk wordt; het doel moet niet zijn het vormen van reservoirs, doch alleen het regenwater door vertraging van zijn loop te doen wegzinken in den bodem. Wil men immers eenige waterdiepte in zulke bassins verzamelen, dan zal men bij eene terreinhelling van 30°, voor één M³. water zeker wel 2 M³ steen noodig hebben, wat het werk niet alleen duur maakt, doch ook schadelijk door de sterke verdamping dier plassen, en het gevaar van vernieling van meerdere opeenvolgende dammen en van de maïs-velden door het opgestuwde en losgebroken water. De aanleg van hooge en dus zware dammen is absoluut te veroordeelen, tenzij— wat ik van hieruit niet kan nagaan— dit alleen in de plooien geschiedt; en den nog moet eerst naar een betere oplossing worden gezocht."

Wil men weten, hoe groote dammen gebouwd moeten worden, men leze wat de Heer VAN KOL hierover zegt.

Het gebruik van aarden Dammen voor Vergaarbakken.

Deze soort dammen waren voor het bewaren van regenwater reeds vele eeuwen vóór Christus in gebruik; in vele gevallen kunnen zij, vooral in Indië, de steenen sperdammen met succes vervangen. En dat telkens waar: 1. geen te hooge opstuwing b.v.) van meer dan 15 M.) wordt vereischt; 2 de bodem geen absolute zekerheid aanbiedt tegen den druk van het zwaardere metselwerk, 3 de aanvoerbeek aan geen plotselingen en grooten was onderhevig is, dan wel, ten 4de, het bouwmateriaal ter plaatse te duur of te slecht is om daarvan solide muren te vormen. Meestal zijn juist de plaatsen, bij uitnemendheid geschikt voor den bouw van een steenen dam, vrijwel onbruikbaar voor den aanleg van een aarden dam, en omgekeerd. Voor groote stroomgebieden, waarbij in de bedding van de hoofdrivier moet worden gebouwd, zijn steenen dammen onmisbaar te achten, ook wegens de groote sluizen en de breede overlaten alsdan benoodigd.

Voor de veelsoortige *typen* dezer dammen door het gebruik van aarde, van aarde en hout, van aarde en steen of andere composietdammen, wordt naar onderstaande literatuur, nog gemakkelijk aan te vullen, verwezen.

Een zorgvuldige studie van het *stroomgebied* waarin men werkt, zal moeten voorafgaan; de oppervlakte en het topographisch karakter daarvan, de regenval en den waterafvoer, het karakter van den boven- en ondergrond zijn, met de flora en de bebossching, allen factoren, die invloed uitoefenen op den minimum- en maximum-aanvoer der beek of van het ravijn; en door onderschatting van deze laatste zijn tot heden door overstorting reeds menigmaal aarden dammen bezweken.

Voor het *reservoir* zelf is eene nauwkeurige opname noodig voor de kennis van de oppervlakte en den inhoud bij verschillende diepten; moet men gegevens verzamelen van de temperatuur, den invloed van wind en zonneschijn, de gaardheid van den bodem, enz., om de verliezen door opslurping en verdamping te kunnen schatten: die van veel invloed zijn op de beschikbare waterhoeveelheid.

Bij de keuze der *plaats van den aarden dam*, mag men voor het bodemonderzoek niet vertrouwen op boorgaten, doch moeten talrijke putten worden gegraven tot op de ondoordringbare lagen; ook moet worden nagegaan of men zonder bezwaren den grond kan wegnemen uit het bassin-terrein, wanneer men daardoor b. v. een poreuzen ondergrond zou bloot leggen; deze grondsoort zelf kan niet te nauwkeurig physisch en chemisch worden onderzocht. Hoe meer klei toch het mengsel bevat, hoe grooter de uitzetting en de inkrimping van het dam-lichaam zal zijn, men moet dus niet te veel klei gebruiken, doch liefst zand waarvan de klei dan de openingen sluit. Het geheele terrein dat onder water komt dient flink te worden schoongemaakt en in geen geval mag men er houtgewas achterlaten, noch iets wat later de sluis-openingen verstoppen kan.

De soliditeit der *dam-constructie* zal in geen geringe mate afhankelijk zijn van eene goede fundeering. Deze moet rusten op een ondoordringbare laag, waarvan men de dikte moet nagaan en of zij wel overal doorloopend is; bij poreuzen bodem zal men dezen zorgvuldig moeten draineeren, en alle bronnen moeten afleiden, om het grondwater te beletten het lichaam van den dam te bereiken; de wanden van het ravijn moeten worden uitgehaald om een waterdichte aansluiting te verkrijgen. De kosten der fundeering die soms zeer diep komt te liggen, vormen wel eens 20 à 30 pCt. of meer der totale uitgaven voor den aarden dam. De *veiligheid* van den aarden dam is afhankelijk van zijn gewicht en zijn wrijvings-weerstand tegen glijden, door het vochtig worden van de onderlagen, benevens van zijne waterdichtheid en het voorkomen van overstorting; flink draineeren is dus van overwegend belang. Vooral het gedeelte bovenstrooms moet van uitgekozen materiaal worden vervaardigd, om scheuren door de zon te voorkomen en lekken tegen te gaan; het geheel moet door walzen of beijden met zware wagens tot een homogene massa worden gemaakt, en eerst maanden na de voltooiing van den dam mag het water in het reservoir worden toegelaten. Het aanrakings-punt van de aarde en het metselwerk is steeds het zwakste punt van den dam, waarom men alle openingen zooveel mogelijk uit het lichaam van den dam zelf moet verwijderd houden; in het algemeen is metselwerk een element van zwakte dan van kracht, wat in Algerië maar al te duidelijk is gebleken.

De *waterafvoer* moet dus liever door tunnels buiten den dam óm, dan door ijzeren buizen in den dam zelf geschieden, waarbij het nagenoeg onmogelijk is, water onder zulken hoogen druk te beletten *buiten* de buizen om te loopen en dus gevaarvolle lekkages te doen ontstaan, waardoor reeds menig onheil is geschied.

De *overlaat*, vooral zeer ruim te nemen, kan zijn een open kanaal, soms van een beweegbare stuw voorzien, doch wel als een tunnel in de ravijnwanden of aan een der uiteinden van den dam worden gebouwd doch dit laatste is sterk af te raden en alleen in het allergunstigste geval mogelijk, daar men in den regel, wanneer dit niet te vermijden is, liefst moet afzien van het bouwen eener aarden stuw op die plaats.

Vooral bij aarden dammen, waar de zorg voor behoorlijke spuimiddelen steeds groote moeilijkheden zal opleveren, is het voorkomen van de aanslibbing in het reservoir aan te raden, en een afvoerkanaal, om bij bandjir het troebel water buiten het basin te houden, meestal wenschelijk.

„*En toch is een goed geconstrueerde aarden dam even duurzaam en veilig als een gemetselde en in den regel veel goedkooper*". (Burr Bassell l. c. p. 39). Aan de ernstige bezwaren van aanslibbing en verdamping staan beiden gelijkelijk bloot."

De bezwaren echter der open reservoirs, achter deze dammen gevormd, zijn menigvuldig

Bezwaren tegen den Aanleg van Open Vergaarkommen.

Deze bezwaren zijn niet gering:

1. Een groot deel van het *stroomgebied* waarin zij liggen blijft *buiten hun invloed*; de hooger gelegen terreinen worden niet tegen droogte beschermd, hun irrigatie eer bemoeilijkt; en in den regel is het afgetapte water eerst bruikbaar op plaatsen veel lager dan de prise d'eau gelegen;

2. groote oppervlakten worden aan elke *cultuur onttrokken* en vaak uitmuntende terreinen aldus permanent geïnundeerd;

3. behalve door de verdamping is het verlies door *filtratie* in den bodem niet gering, en bedraagt deze in *Zuid-Frankrijk* 25 à 40 mM. per dag, dus een jaarlijksch verlies van 1.00 à 1 50 M. waterdiepte. Daar echter vaak voor den bouw een niet of weinig doordringbare bodem zal worden gekozen, kan dit elders veel minder blijken te zijn;

4. reservoirs, vooral wanneer het water ondiep is of de oevers dikwijls droog vallen, kunnen ware broeinesten worden voor *malaria*

5. *Groote* reservoirs eischen hooge spermuren, die aan een sterken waterdruk bloot staan, een zwaren druk uitoefenen op den bodem, en in gevaar verkeeren door het achterloops worden van den aansluiting aan de oevers. De bijna geregeld voorkomende lekken kunnen de metsel-specie verzwakken; wanneer eenmaal het water een doorloopenden uitweg heeft gevonden, zal door den hoogen druk en de groote snelheid van het water bij *doorbraak* een enorme levende kracht worden ontwikkeld, die een zware bres slaat in het gevaarte, de lager liggende dorpen en gronden vernielt, en rampzalige gevolgen kan na zich slepen.

Toch mag men dit gevaar niet overschatten: de redenen, waarom de meesten bezweken, zijn bekend; deze doorbraken waren een gevolg, hetzij van slecht metselwerk, van onvoldoende profiel, van te geringen overlaat, of van te zwakke fundeering, enz.; en nu de oorzaken gevonden zijn, bezitten wij tevens de middelen om deze weg te nemen. Zeker, de doorbraak van een reservoir-dam is een betreurenswaardige catastrophe; doch moeten wij den bouw van spoorwegen achterwege laten omdat een trein wel eens derailleert; van bruggen, omdat nu en dan een dezer wel eens instort? Ook bij waterbouw-werken moet steeds het leven zijn tol betalen aan den dood; en het feit dat er dammen bestaan die reeds sedert eeuwen weerstand boden aan alle invloeden bewijst wel dat voldoende soliditeit hierbij bereikbaar is.

6. Het *slib-bezwaar* is meer te vreezen, zooals wij voldoende hebben aangetoond; en daar de neergezette slib moeilijk nog te benutten is, gaan er aldus veel waardevolle meststoffen voor den landbouw verloren. Wel is vaak het schoonmaken mogelijk door het opofferen van den geheelen inhoud van het bassin, doch dan gaan tevens verloren de millioenen M³. water die men wilde reserveeren voor den landbouw, voor drinkwater of industrie.

7. En al kan een reservoir er in slagen den waterafvoer b. v. gedurende *één* jaar te regelen, wat zal er van de waterreserve terecht komen in streken waar droogte-perioden soms jaren kunnen duren, en van zijne capaciteit in gewesten waar een stortregen van 3 à 400 mM. per etmaal kan voorkomen? Wanneer trouwens de *aangevoerde waterhoeveelheid onvoldoende* blijkt, zal het nut van het reservoir voor een groot gedeelte verloren gaan.

8. Ook zullen er *niet veel plaatsen* gevonden worden, die, voldoende aan de vroeger opgesomde eischen voor den bouw van den stuwdam en de gesteldheid van het bassin, *geschikt* blijken voor dit soort werken, waarom „en Algérie, en Tunisie et en Espagne, on commence *à se défier de l'efficacité* des grands barages-réservoirs" JEAN BRUNHES.

Mag men uit dit alles de conclusie trekken om nu maar geen open vergaarkommen meer te bouwen? Geenszins, verre van daar! Telkenmale dat het nut van een reservoir is bewezen, men op voldoende water kan rekenen, zich in staat acht de capaciteit daarvan tegen aanslibbing te handhaven, en de kosten niet ál te hoog worden, is de bouw van een barrage-reservoir verplicht en moge men er op *Java* nog vele bouwen!

Wel zijn het *dure* werken, moeilijk te maken, niet gemakkelijk te onderhouden, en die, wanneer men ze in de bedding van beduidende rivieren moet bouwen, zelden de rente der aanlegkosten zullen dekken. In Spanje en Italië, voor rekening van particulieren opgericht, hebben zij in den regel minder gunstige *financiëele resultaten* opgeleverd, al heeft de streek waarvoor zij dienden, en vaak de schatkist, er rijke vruchten van getrokken. Alleen dan wanneer de bouwkosten laag [door gebruikmaking van aarden dammen b. v.] en de winsten van den landbouw groot zijn, kunnen zij voldoende directe baten opwerpen. Deze mogen echter voor eene verstandige Regeering niet den doorslag geven, die voornamelijk heeft te letten op de welvaart van land en volk.

Een hoofdbezwaar blijft nog altijd het *verlies door verdamping*, zoowel in de rivier bovenstrooms als in het reservoir zelf; daardoor kan in warme landen de halve inhoud van de vergaarkom verloren gaan. Bij kleine vijvers omringd door boomen, beschermd tegen den wind en met helder water, zal dit verlies aanzienlijk minder zijn; doch de verdamping voorkomen kan men bij deze werken nimmer of nooit.

De conclusie waartoe men dus komt is deze: groote open vergaarkommen kunnen nuttig zijn in bijzondere gevallen en behooren dan te worden gebouwd, doch hun hulp is niet afdoende, noch hun aanleg zoo vrij van bezwaren — al kan men die overwinnen — dat zij veelvuldig kunnen worden toegepast. Er behoort dus te worder gezocht naar andere middelen van waterverschaffing in droge streken, die minder kosten bij meer water geven en dus beter zullen voldoen, en dan komt men tot den aanleg van onderaardsche reservoirs, of het bewaren van het regenwater in den bodem."

Het mijnbouwkundig-geologisch onderzoek

VAN DE

Kolonie Curaçao.

In het Koloniaal Verslag 1909 troffen wij vele wetenswaardige bijzonderheden. Het meest benieuwd waren wij echter naar het rapport van den mijningenieur den Heer G. DUYFJES, omdat deze Heer steeds in alle stilte heeft gewerkt en slechts weinig bevoorrechten misschien iets omtrent zijn werkzaamheden mochten vernemen.

Wij meenen Onzen Lezers een dienst te doen met de publiceering van het eerste rapport van den mijnbouwkundige. Bij de beoordeeling daarvan vergete men niet, dat wij al weer een half jaartje verder zijn, en reeds menige beslising zal zijn genomen, welke in Mei ll. nog in voorbereiding was. Wij voor ons verheugen ons ten zeerste over het systematisch mijnbouwkundig onderzoek onzer kolonie, en hopen van harte, dat het ook tot eenige practische resultaten moge leiden.

„Het onderzoek bouwt voort op de bij vorige geologische onderzoekingen verkregen resultaten.

Voor de Benedenwindsche eilanden kan als standaardwerk beschouwd worden het werk van prof. K. MARTIN: „Reise nach Niederländisch West Indien", deel II geologie, terwijl de niet gepubliceerde rapporten van den candidaat-mijningenieur A. H. VAN LESSEN, thans chef van het mijnwezen in Ned. Oost-Indië, belangrijke diensten bewijzen.

Voor de Bovenwindsche eilanden wordt het onderzoek gebaseerd op de gegevens, vervat in de volgende publicaties:

Prof. P. T. CLEVE: „Geology of the North Eastern West India Islands", Stockholm 1871.

Prof. dr. G. A. F. MOLENGRAAFF: „Het geologisch verband tusschen de West-Indische Eilanden", rede uitgesproken op het Eerste Nederlandsch Natuur- en Geneeskundig Congres 1887.

Idem. „De Geologie van het eiland St. Eustatius", 1886.

Idem. „Ueber Vulkanischen Schwefel aus West Indiën", 1888.

Prof. J. W. SPENCER: „On the Geological and Physical Development of Anguilla, St. Martin, St. Bartholomew and Sombrero".

Idem. „On the Geological and Physical Development of the St. Christophus Chain and Saba Banks."

Ook voor deze eilanden bewijzen de rapporten van den gewezen candidaat-mijningenieur VAN LESSEN belangrijke diensten.

Het onderzoek is aangevangen in het einde van October 1908.
Uit Suriname werd een Banka-boortoestel medegebracht in bruikleen van de „Mijnexploratie van gouvernementswege in Suriname", ten einde na te gaan of dit boortoestel eventueel zou kunnen dienen tot het doen van boringen in den quartairen kalksteen, waarin de phosphaten in de kolonie Curaçao voorkomen.
Het bleek, dat de kalksteen zeer hard en dicht is, zoodat het boortoestel daarvoor niet zal kunnen dienen. Niet onmogelijk zal het bij andere onderzoekingen diensten kunnen bewijzen.
Het onderzoek strekte zich uit tot de eilanden Aruba, St. Martin, St. Eustatius, Saba en enkele gedeelten van Curaçao.

Aruba.

Kopererts en. In overeenstemming met de waarnemingen door prof. MARTIN gedaan, bleken de kopertsafzettingen op Aruba, zoowel die bij Daimarie als Balashi, eene zoo geringe uitgestrektheid te hebben, dat zij niet voor ontginning in aanmerking zullen kunnen komen.
Phosphaten. Phosphaatafzettingen zijn tot nog toe op Aruba in ontginbare hoeveelheid gevonden in het Zuid-Oostelijk deel van het eiland.
Wat betreft de wijze van ontstaan van de phosphaten kan ik mij geheel vereenigen met de meening van professor MARTIN, dat deze phosphaten zijn te beschouwen als gemetamorphoseerde kalksteen.
De ontginning van deze afzettingen door de Aruba Phosphaat Maatschappij maakt het mogelijk thans met zekerheid vast te stellen, dat na de vorming van de phosphaat eene daling van het eiland heeft plaats gehad, waarbij de phosphaatafzettingen ten deele door jongeren kalksteen werden bedekt.
Op deze daling volgde wederom eene rijzing, die vermoedelijk nog voortduurt.
Indien deze daling enkele meters grooter geweest ware, dan zouden de phosphaatlagen, die nu rondom Serro Colorado en Serro Culebra aan den dag komen, geheel bedekt zijn door eene jongere laag koralenkalksteen en misschien nooit zijn gevonden.
Dit resultaat van het voorloopig onderzoek wordt zeer belangrijk geacht, omdat er uit volgt, dat elders op het eiland Aruba en evenzeer op de eilanden Curaçao en Bonaire phosphaatafzettingen kunnen voorkomen, geheel of althans voor een zeer groot deel door kalksteen bedekt.
Eene dergelijke afzetting, die slechts over een zeer kleinen afstand aan de oppervlakte kwam, is door de Aruba Phosphaat Maatschappij in het begin van 1909 onderzocht. Zij bleek eene groote ondergrondsche uitgestrektheid te hebben en ten deele van uitstekende qualiteit te zijn.
Overal waar quartaire kalken de oppervlakte bedekken, is het mogelijk, natuurlijk niet zeker, dat daaronder phosphaatlagen voorkomen, te beschouwen als metamorphe quartaire kalksteen van oudere formatie.
Het voortgezet onderzoek stelt zich ten doel gegevens te verkrijgen, waarop een systematisch opsporen van deze phosphaatlagen kan worden gebaseerd.
De uitgestrektheid van deze phosphaatlagen voorkomende op het concessieterrein der Aruba Phosphaat Maatschappij, is nog slechts ten deele bekend.
Het is waarschijnlijk, dat in de nabijheid van dit concessie-terrein op gouvernementsgrond phosphaatafzettingen voorkomen die thans nog niet of slechts ten deele bekend zijn. Een onderzoek daarnaar zal worden gedaan.
Een onderzoek werd ingesteld naar den aard der voorwaarden, waaronder de concessie tot ontginning aan de Aruba Ahosphaat Maatschappij is verleend; naar den invloed, dien zij op het bedrijf hebben en naar de wijze waarop het bedrijf wordt uitgeoefend. De resultaten van dat onderzoek zijn nog in studie, zoodat daaromtrent voorloopig nog geene mededeelingen kunnen worden gedaan.
Goud. Op Aruba wordt goud zoowel op secundaire als primaire vindplaats gevonden.
Het eerste wordt als zoodanig gevonden, het tweede innig gemengd met kwarts, zoodat het dikwijls met 't bloote oog niet waarneembaar is. Deze kwarts komt voor in gangen.
In de laatste jaren wordt het meeste goud uit kwartsgangen verkregen.
De kwartsgangen zijn van 1900—1908 ontgonnen door eene Engelsche maatschappij, de „Aruba Gold Concession Limited", die in Februari 1908 de concessie opgaf: „because the company had failed to find on the land comprised in the concession a sufficient quantity of payable ore to justify the company continuing its mining operations".
Gaan we evenwel na de resultaten van het bedrijf in de jaren 1906 en 1907, dan komt het mij voor, dat het weinige succes van de Maatschappij alleen te wijten is geweest aan hare dure wijze van werken, hetzij van ontginning of van verwerking der ertsen, of van beide. Ten gevolge daarvan werd vooral in de eerste jaren een veel grooter kapitaal in de onderneming gestoken dan noodig is en gewenscht was.
Uit de cijfers gegeven in de jaarverslagen over 1906 en 1907 zal dit worden aangetoond.
De beide jaren worden te zamen genomen, omdat in het jaar 1907 eene groote hoeveelheid erts werd verwerkt, die reeds in 1906 was ontgonnen, waardoor het resultaat van het bedrijf over 1907 veel gunstiger schijnt dan het in werkelijkheid is.
In 1907 werden verwerkt 6979 ton ruw erts (long ton) met een gemiddeld gehalte van 83 sh. 3 d., dat is plm. 30 gram per 1000 KG. en in 1906 2179 ton, met een gehalte van 75 sh. 5 d. of plm. 28 gram per 1000 KG.
In 1906 werden bovendien nog verwerkt 3295 ton tailings met een gemiddeld gehalte van 23 sh. 1 d. en in 1907:
427 ton sands van 22 sh. 0 d., 941 ton tailings van 9 sh. 7 d. en 981 ton tailings van 25 sh. 1 d.
De totale waarde van het verkregen goud was £ 37655,7,9. De totale kosten waren £ 36963,8,5. De netto opbrengst over die beide jaren was dus £691,18,6 of nog geen 2 pct. van de waarde van het verkregen goud.
Een treurig resultaat, dat echter geenszins geweten mag worden aan laag gehalte van de ertsen, maar alleen een gevolg kan zijn van het bedrijf zelf.
Geven we ter vergelijking de cijfers van enkele andere grondonginningen.
Ketaboenmijn, Celebes 1908, Verwerkt 39675 ton erts á plm. 15 dw. = 23 gram per ton. Waarde van het verkregen goud $ 536268. Netto opbrengst $ 206000, dat is plm. 38 pct.
Redjang Lebongmijn, Sumatra 1908 Verwerkt 89760 ton erts. Waarde van het verkregen goud $ 1909000. Netto opbrengst $ 1287000 dat is plm. 67 pct.
SIMMER & JACK PROPERTY, Zuid-Afrika.
Verwerkt 785310 ton ter waarde van £ 1 267 410. Netto opbrengst £ 601067, dat is plm. 47 pct.
Dit procentcijfer hangt af ten eerste van de hoeveelheid verwerkt erts en ten tweede van hetgehalte van het erts.
De SIMMER & JACK PROPERTY verwerkt eene zeer groote hoeveelheid erts van laag gehalte (plm. 7 dw. per ton); de Redjang Lebong mijn eene kleinere hoeveelheid met hoog gehalte [plm. 20 dw. per ton].
Op Aruba werd in 1907 en 1907 erts verwerkt van ongeveer datzelfde gehalte 20 dw. per ton en had dan ook in plaats van 2 pct. van de waarde van het erts minstens 20 à 30 pct. van die waarde kunnen worden verkregen.
De kwartsgangen worden sinds December 1908 weder bewerkt door de Aruba Goud Maatschappij.
Zij laat de ontginning van de kwartsgangen over aan ploegen van Arubaansche arbeiders, zoogenaamde „tributers" die onder toezicht staan van een door de Maatschappij in dienst genomen mijnopzichter.
Zij koopt de ertsen van deze kleinontginners op tegen een vasten prijs per ons goud per ton. Het gehalte van de ertsen wordt door haar bepaald.
Omtrent de resultaten van haar bedrijf kan thans nog geen oordeel geveld worden. Voorloopig schijnen ze bemoedigend te zijn.
Het bezoek van de kwartsgangen leverde in 't algemeen ook in verband met wat bekend is van de werken der Aruba Gold Concession, het resultaat op dat nog zeer weinig bekend is van de uitgestrekheid der kwartsgangen en van de wijze waarop het, gehalte verandert met de diepte.
De eenige gang, die door de Aruba Gold Concession tot eene belangrijke diepte gevolgd is, leverde het zeer bemoedigende resultaat op, dat nadat tusschen 2 en 400' diepte het gehalte dalende was, dit van 4—600' diepte weer sterk steeg, om daarna weder te dalen.
De gang werd niet dieper onderzocht.
Aan eene winstgevende ontginning op groote schaal zal een nauwkeurig onderzoek van de verschillende kwartsgangen vooraf moeten gaan

Curaçao.

Op de plantage St. Nicolaas werd een onderzoek naar de mogelijkheid van het voorkomen van steenkool ingesteld.
Bij het maken van een put op die plantage werd op ongeveer 10 Meter diepte een mineraal aangetroffen, dat bij onderzoek steenkool bleek te zijn. Volgens opgave van den zoon van den eigenaar is dit in 1901 of 1902 gebeurd.
Waar nu de formatie aan de oppervlakte en in de nabijheid van dien put sedimentair, [volgens prof. MARTIN vermoedelijk cretaceisch] bleek te zijn, schijnt het voorkomen van eene steenkoollaag waarschijnlijk.
Een onderzoek, dat door particulieren zal worden bekostigd en waarbij door het koloniaal bestuur assistentie en advies van den ondergeteekende wordt verleend, zal worden ingesteld.
Bij een onderzoek naar het voorkomen van kopererts op de plantage Klein Santa Martha bleek ook hier, evenals bij soortgelijk voorkomen op Aruba, de uitgestrektheid van de afzetting te klein te zijn om voor ontginning in aanmerking te kunnen komen.
Een onderzoek naar het voorkomen van phosphaat op de plantage Zevenhuizen, ook genoemd Jan Kok, gaf vooralsnog negatief resultaat.

St. Martin.

Een onderzoek naar het voorkomen van goud en kopererts en phosphaten op verschillende gedeelten van St. Martin gaf voorloopig ongunstige resultaten, zooals op grond van het rapport van den Heer VAN LESSEN reeds werd vermoed.
Het onderzoek naar het voorkomen van Mangaanertsen gaf gunstig resultaat.
Op verschillende plaatsen van St. Martin wordt mangaanerts van uitstekende qualiteit voor metallurgische doeleinden aangetroffen.
Het erts komt voor als onderste laag van eene sedimentair formatie en rust onmiddellijk op het eruptief gesteente, dat als oudste bodemformatie van St. Martin beschouwd moet worden.
Het meest onderzocht zijn de lagen bij „Kay Bay" ten Westen van Philipsburg en die bij „Experiment" ten Noord-Oosten van Philipsburg. Bij beide is het bestaan van de ertslaag over ongeveer 100 meter lengte aangetoond.
Van Kay Bay werd pl. m. 250 ton erts naar Amerika verscheept in 1897, en verkocht aan de Carnegie Steel Company. Alle kosten van transport enz. afgetrokken bleef pl. m. f.11 opbrengst per ton over. Dat hiermede de outginningskosten niet werden goedgemaakt is te wijten geweest aan de wijze van ontginning.
Waar nu de prijs van Mangaanerts sinds dien belangrijk gestegen is, (dit is een vergissing, op dit oogenblik zijn de prijzen weer gedaald) wordt een nauwkeurig onderzoek naar de hoeveelheid en het gehalte van mangaanertsen op St. Martin alleszins gewettigd geacht en zullen pogingen gedaan worden om hiertoe te geraken.
IJzererts van goede qualiteit komt op verschillende punten voor op dezelfde wijze als de juist genoemde Mangaanertsen en dikwijls daarmee te zamen.
Vermoedelijk zullen zij in verband met vrij hooge ontginningskosten het export niet kunnen dragen.

St. Eustatius.

Het voorkomen van goud, zilver en diamanten, waaraan door sommige bewoners van het eiland geloofd wordt, wordt betwijfeld. Enkele monsters van met pyriet geïmpregneerde gesteenten zullen nog op een goud- of zilvergehalte worden onderzocht.
Een vergelijk monster van de blauwgekleurde pyriethoudende klei van Jenkinsbaai werd in 1904 door den hoogleeraar S. J. VERMAAS te Delft onderzocht en waardeloos bevonden.
Tras komt in groote hoeveelheid voor. Naar de qualiteit zal een onderzoek worden ingesteld.
Gips komt in groote hoeveelheid voor aan de White Wall. Naar de qualiteit en de mogelijk van export zal een onderzoek worden ingesteld.
Magnetietzand van hoog ijzergehalte komt in de baaien als strandafzetting voor. Naar de ontginbaarheid en de mogelijkheid van export voor metallurgische verwerking wordt een onderzoek ingesteld.

Saba.

IJzererts (magnetiet en hematiet) worden hier en daar in zeer geringe niet voor ontginning in aanmerking komende hoeveelheid aangetroffen, bijv. in het dorpje „de Windwardside", in Wywar Hole in de nabijheid van dat dorpje en aan de zuidelijke helling van Boebi Hill.
Het erts moet worden beschouwd als plaatselijke uitscheiding van de vulkanische gesteenten, die het eiland opbouwen.
Zwavel is bekend op Saba nabij het plaatsje Hell's gate. Het mineraal komt voor als vulkanische uitscheiding, gemengd met gips in twee onregelmatige banken op verschillende hoogte de zee.
De afzettingen zijn gedurende eenigen tijd onderzocht door de Saba Sulphur Company, gevestigd te Barbados, die thans sinds ruim een jaar haar onderzoek gestaakt heeft en zelfs geen vertegenwoordiger op Saba heeft.
Tot eene diepte van hoogstens 50 Meter zijn in den steilen bergwand tal van tunnels gemaakt, onder leiding van twee mijnwerkers uit de zwavelmijnen van Sicilië.
Het gehalte van 't materiaal komt mij voor met de diepte weinig of niet te verminderen, zoodat een nauwkeurig onderzoek ook hier gewettigd voorkomt.

Curaçao, 21 Mei 1909.

De Mijningenieur,
G. DUYFJES.

Karakterfoto van José de Jesús Paul
DOOR
CIPRIANO CASTRO.

De „Aap der Andes" roert zijn staart en jaagt veel stof op, en maakt nog heel wat beweging, meer dan dienstig is voor de rustige voortzetting van de tegenwoordige Regeering in Venezuela. Origineel, als altijd, heeft hij op de verdediging van Dr. PAUL'S „Aan mijn Landgenooten" geantwoord. Zie hier de Inleiding:

„Tegen mijn wil moet ik mij bezighouden met de brochure door Dr. José de Jesús Paúl gericht aan zijn landgenooten om zijn eigen gedrag te rechtvaardigen.
Deze brochure is de karakterfotografie van Dr. Paúl, en gelijkt op het beeld van velen onzer politieke mannen. Hier is van toepassing de uitdrukking welke Cervantes bezigt in zijn onsterfelijk werk; „de pen is de tong der ziel."
Ware Dr. Paúl geen lid geweest van het Kabinet, dat mij ter zijde stond tot op den dag waarop ik naar Europa vertrok om voor mijn geschokte gezondheid herstel te zoeken, en kon men bijgevolg zijn brochure beschouwen als een persoonlijke belijdenis, dan zoude ik mij er niet mede hebben bemoeid.
Maar men moet toegeven dat de beroemde en hoogstaande heer Domingo Olavaría waarheid sprak, toen hij in zijn werk schreef: „het meerendeel der politieke mannen van Venezuela lijden aan valschheid en kwade trouw."
Dit juist oordeel is op dit geval volkomen van toepassing.
Men kan de quaestie aldus stellen: óf Dr. Paúl heeft vroeger ter kwader trouw met mij samengewerkt, mij bedriegende tot het laatste oogenblik toe, zeer tot nadeel der Republiek te kort komend aan zijn verplichtingen jegens het Vaderland; óf Dr. Paul liegt op geheel onwaardige wijze.
Elk der beide gevallen is voor hem al even vernietigend. Aan zoo iets stellen zij zich bloot die geen vaste beginselen hebben, of, wat hetzelfde is, die altijd hem dienen die de macht in handen heeft.
Hier moet ik laten uitkomen, dat ik Dr. Paúl aan mijne zijde riep als Minister van Buitenlandsche Zaken, voor wat het administratieve werk betreft, omdat ik hem een betrouwbaar mensch geloofde, evenals al de overigen die in mijn dienst mochten treden. Ware dit niet zoo geweest, nimmer zou ik hem hebben toegelaten, zelfs geen enkel oogenblik, zooals geschiedde met verschillende andere beambten die ik moest afzetten, waaronder sommigen een zeer hooge betrekking bekleedden, zooals daar zijn: Dr. Rivas Vásquez, Minister van Openbare Werken, die in 't geheim aan de ingenieurs van het Ministerie het consigne had gegeven, dat zij bij alle uit te voeren publieke werken 25% ten zijnen voordeele in rekening moesten brengen; Dr. Quintero deed hetzelfde bij het Ministerie van Onderwijs; Generaal R. M. Carabaño, Administrateur van de parelvisscherij op Margarita, legde geen verantwoording over, en later moest ik hem verwijderen uit de Administratie der Douane van Puerto Cabello, omdat hij zelf de smokkelarij in de hand werkte; de tegenwoordige Administrateur van Financiën, de Heer Herrera Toro werkte op gelijke wijze aan de Douane van Macuro, waarom hij ter verantwoording werd geroepen; Rafael Mata, Sub-directeur der Telegrafie, die de facturen der goederen bestemd voor de Telegrafie en de Electrische Fabriek van „El Paraiso" met 40% verhoogde en van welke gelden het tegenwoordige Bestuur van mij de betaling heeft geëischt, bijna zou ik zeggen manu militari; en zoo zijn er nog meer, te veel om op te noemen.
Derhalve verklaar ik, dat in elk ander land Dr. Paúl reeds geoordeeld zou zijn, maar in Venezuela waar hij die de Macht in handen heeft slechts goede eigenschappen bezit, en hij die zonder macht is, met alle mogelijke leelijke gebreken heet behept, moet men alles bewijzen en daarom zal ik mij ook voegen naar het milieu waarin wij leven."

Op gevaar af, dat wij den indruk van bovenstaand stuk voor goed bederven bij onze lezers, laten wij hier een zin volgen uit een brief door den Heer Herrera Toro aan Castro gericht als antwoord op diens beschuldiging:
„Uwe bewering is geheel en al valsch, daar ik nimmer van Uwe partij ben geweest, noch deel heb uitgemaakt van Uw Bestuur, en op geen enkele wijze aan U verbonden was door welke relatie ook. Niet alleen ben ik nooit werkzaam geweest in de douane van Macuro, maar ik heb zelfs nimmer naar een betrekking gesolliciteerd of er eene vervuld tijdens Uw lange en schandelijke heerschappij. Immer heb ik behoord tot Uwe tegenstanders."
Ook de Heer Rafael Mata, gewezen subdirecteur der Telegrafie wijst Castro's beschuldiging terug en verklaart, dat de facturen, door Buitenlandsche Firma's gezonden, alle berusten in het archief en gemakkelijk kunnen worden nagezien. Alle bedrog was eenvoudig onmogelijk, of zou spoedig ontdekt zijn.
Nu, voor vandaag al weer genoeg van Castro.

——(o)——

NOG EENS: FERRER.

De katholieke „Corriere d'Italia" ontvangt uit Madrid het volgende bericht: „Ofschoon uw blad een tegenspraak heeft opgenomen, verspreid door verscheidene dagbladen betreffende de tusschenkomst van den H. Stoel ten gunste van een daad van clementie tegenover Ferrer, is de juiste voor geen enkele tegenspraak vatbare waarheid deze:
Kardinaal Merry del Val stelde uit eigen beweging aan den H. Vader, die er aanstonds met de grootste bereidwilligheid op inging, voor, langs diplomatieken weg aan de Spaansche regeering te doen weten dat de H. Stoel zeer gaarne zijn goede diensten zou aanbieden ten einde van den souverein voor Ferrer gratie te verkrijgen, voor het geval dat deze tusschenkomst aan de regeering aangenaam zou zijn. Terwijl men nog wachtte op den afloop der onderhandelingen, had de terechtstelling reeds haar verloop." De „Corriere" voegt hier aan toe: „Dit bericht, hetwelk wij ontvingen uit volstrekt betrouwbare bron moest nu toch eens een einde maken aan den veldtocht van boosaardige insinuaties en beleedigingen aan het adres van den kardinaal-staatssecretaris, die in deze omstandigheid eens te meer blijk heeft gegeven van een verheven priesterlijke gezindheid en liefde."

„Voor de laatste maal Ferrer"

In „De Telegraaf" vinden we een artikeltje onder den titel: „Voor de laatste maal Ferrer", waarin tot aller naricht een stuk van Ferrer's levensgeschiedenis wordt vermeld.
De bron, waaruit wij putten, zegt het blad, zij hier genoemd. Maximiliaan Harden in de „Zukunft"; derhalve onverdacht niet-clericaal, evenmin door dik en dun monarchaal, een man, die gerust durft zeggen, waar het op staat en niet gewoon is iemand te sparen.
Dan volgt een allesbehalve verkwikkelijk beeld van Ferrer's particulier leven en van zijn werk als propagandist zijner denkbeelden, welk résumé van Harden's opstel aldus eindigt:
We hebben ons met ons pro-Ferrerisme een weinig geblameerd; zijn een weinig sentimenteel geworden, omdat het woord vrijheid, de naam van het dierste goed, wat dikwijls klonk, en er gesproken werd van inquisitie, een woord dat in het vaderland altijd spreekt tot het bloed en het in beroering brengt.
Na den storm; alles rustig: tijd om een paar verstandige woorden te spreken en aan te hooren.
In zijn artikel over Ferrer wijst Harden er nog terecht op, zegt „De Telegraaf", dat de vrijheid in Spanje niet zoo geknecht wordt als in den laatsten tijd wel werd beweerd. En hij vraagt en antwoordt:
In welke monarchie kunnen belijders van republikeinsche en onvermomde revolutionaire beginselen door den staat bezoldigde professoren en zelfs senatoren zijn? In Spanje. Welk Katholiek rijk duldt atheïstische scholen en een door roode republi-

keinen bestuurde vrije universiteit? Spanje. Waar kan een anarchistisch agitator straffeloos tegen koning en kerk, ministers en legerhoofden dreigende toespraken houden? In Spanje. Waar laat de gevangenis-directie brieven doorgaan, als die van Ferrer, waarin hij aan zijn beminde schrijft over de schandelijke infame daden der regeering? In Spanje. De vrijheid in Spanje is heel wat grooter, dan o.a. in Duitschland.

Op meetings zijn andere dingen verteld: men wist er weinig van, en wat wij wenschen gelooven wij gaarne. Nu is een kleine afrekening noodig en het erkennen van het feit, dat velen zich geweldig geblameerd hebben. Hierna silentium — maar „voor de laatste maal Ferrer" was even noodig.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Benoemingen.

Dinsdagmiddag kwam hier per kabel het verblijdende bericht, dat het Hare, Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin, behaagd heeft te benoemen:

Mr. J. B. GORSIRA tot Procureur Generaal, alsmede tot Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur,

Mr. C. S. GORSIRA tot lid van het Hof van Justitie,

den Heer H. J. T. BOOMGAART tot Griffier bij het Hof van Justitie.

Van ganscher harte wenschen wij HEGA. geluk met deze koninklijke onderscheiding.

Zijn deze benoemingen in het algemeen met vreugde begroet, in het bizonder verheugt men zich over de benoeming van Mr. J. B. GORSIRA tot Procureur Generaal en tot Vicepresident van den Raad van Bestuur.

Zoo dikwerf Zijn Edelgrootachtbare het Procureurschap heeft waargenomen tijdens afwezigheid van Mr. NUIJENS, heeft Mr. GORSIRA zich steeds doen kennen, zeer zeker als een man van hoog stand plichtgevoel, maar tevens ook van veel tact en voorzichtig beleid. Wij juichen daarom deze benoeming van ganscher harte toe. De zeer gewichtige post van Procureur is in goede handen en de hooge onderscheiding tevens benoemd te mogen worden tot Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur strekt ZEGA tot niet geringe eer.

Namens de Rechterlijke Macht werd aan de drie nieuw benoemden een serenade aangeboden. Mr. C. S. GORSIRA en de Heer H. J. T. BOOMGAART meenden om bizondere omstandigheden voor de eer te moeten bedanken.

Nu zal Dinsdagavond, 7 December a. s. aan den nieuw benoemden Procureur Generaal een serenade worden gebracht. Een ieder die van zijn deelneming wil doen blijken kan zijn naam teekenen op de lijsten, welke in de Societeiten „De Gezelligheid" en „Curaçao", alsmede in de verschillende apotheken ter teekening liggen.

De verzamelplaats is plein Concordia, 8 uur het uur van vertrek.

Diners.

De nieuwe Gouverneur Mr. TH. I. A. NUIJENS heeft ter gelegenheid der aanvaarding van zijn bestuur een schitterende reeks van keurige diners gegeven. Eerst werden de Leden van den Raad van Bestuur en van den Koloniaien Raad aan zijn tafel genoodigd, een week daarna de Hoofdambtenaren en eenige andere Heeren, vervolgens eergisteren de Heeren Consuls, terwijl ten slotte een diner zal worden aangeboden aan de Officieren van Harer Majesteits Zee- en Landmacht.

Inspectiereis.

Dinsdagmorgen is de Hoogedelgestrenge Heer Gouverneur MR. TH. I. A. NUIJENS, vergezeld van zijn Adjudant, en van Heer Directeur van Openbare Werken, van den Kapitein commandant van het garnizoen, van MR. VAN LIDT DE JEUDE, ingenieur, en van de beide Heeren Districtmeesters, uitgereden naar het vijfde District om de damdoorbraak en den toestand der wegen in oogenschouw te nemen en zich persoonlijk te overtuigen van de schade door de overstrooming aangericht.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen van de Heeren EDWARDS HENRIQUEZ & Co, agenten Hamburg American Line het October-nummer van de *Hamburg American Gazette*.

Havenverkeer

Van 16—30 Nov. liepen onze haven binnen:

Stoomschepen	15
Goeletten	14
Bijlanders	19
Brik	1
Totaal	49 schepen.

Dat maakt met de 42 der eerste twee weken voor de geheele maand slechts 91 schepen. 't Is niet veel, maar November is een stille maand, zooals men zien kan uit het volgende staatje.

Schepen binnengeloopen in November

1909	91
1908	70
1907	92
1906	87
1905	97

Dat de scheepvaart voor onze Kolonie nog zoo onbelangrijk niet is blijkt uit het Koloniaal Verslag 1909.

In 1908 liepen onze haven binnen 1657 vaartuigen, met een inhoud van 1176744 M³. In 1907 waren de getallen respectievelijk 1576 en 986 en in 1907: 1474 en 1717856. De scheepvaart was dus vooruitgaande in de laatste drie jaren telkens met ± 90 schepen.

Hertha.

Donderdagmorgen viel de groote Duitsche kruiser *Hertha* hier binnen komende van Trinidad. De *Hertha* is 105 M. lang, 17,4 M. breed en heeft 6,2 M. diepgang, en is bewapend met 2 groote kanonnen van 21 mM. 6 van 15 mM. 14 snelvuurgeschut van 8.8 mM, 4 mitrailleuses en drie torpedo-lanceerbuizen. In 1897 werd deze kruiser te water gelaten.

Aruba Phosphaat Maaty.

In dank ontvingen wij het BEREDENEERD VERSLAG *van de werking en den toestand van de* ARUBA PHOSPHAAT MAATSCHAPPIJ *over het afgeloopen huishoudelijk jaar* (*1 October 1908—30 September 1909*).

Wij lezen daarin o. a.

De toestand van de phosphaatmarkt, die eenigszins voordeelig was geweest in 1907 en 1908, is in den loop van 1909 zeer bedrukt.

De contracten voor levering 1909 waren aangegaan tegen prijzen, die in zekere mate nog al bevredigend konden worden genoemd; doch nu zijn de prijzen aanzienlijk gedaald, en zelfs tegen de verlaagde prijzen kunnen betrekkelijk zeer geringe hoeveelheden worden verkocht.

Te verwachten is het nogtans dat in het voorjaar van 1910 eenige verbetering van den toestand plaats zal mogen vinden.

Uit Aruba zijn in het nu afgeloopen boekjaar vertrokken 20 schepen, en wel:

in October	1908......2	schepen
„ November	„ 1	„
„ December	„ 1	„
„ Februari	1909......3	„
„ Maart	„ 4	„
„ April	„ 1	„
„ Mei	„ 2	„
„ Juni	„ 1	„
„ Juli	„ 3	„
„ September	„ 2	„
	20	schepen

De registermaat dezer schepen was 27.838,67 M³ op welke aan uitvoerrecht aan de Gouvernementskas op Aruba is voldaan een bedrag van f 5,208.95½.

Het totaal van Onkosten Rekening in het afgeloopen boekjaar heeft bedragen .... f 112,434,65½

In het vorig boekjaar bedroeg het totaal der Onkosten, wijl een grootere hoeveelheid phosphaat werd verscheept, f 193,452.23½.

De uitkeeringen aan de Koloniale Kas in het afgeloopen boekjaar hebben bedragen:

als ⅝ aandeel in de zuivere opbrengst van ladingen 1e klasse......f 40,186.86½

als geheele zuivere opbrengst van 1 lading 2e klasse.........„ 7,877.91

de helft van het saldo van de rekening Vergoeding van kosten op het einde van het boekjaar 1907—1908 „ 3,429.20½

f 51,493.98

Boven en behalve dit bedrag, heeft het Gouvernement, als hiervoren opgegeven, aan Uitvoerrecht ontvangen eene som van f 5,208.95½ terwijl ingevolge de in dit kalenderjaar in werking getreden bepalingen, wegens de afschaffing van de scheepsongelden, aan Extra-Uitvoerrecht is voldaan een bedrag van........................ 3.814,77

Wijl de schepen van af het begin van 1909 geen haven- en veiligheidsrechten op Aruba te betalen hebben, wordt bij de bevrachting een regeling getroffen, waarbij een zekere afslag op de geaccordeerde vracht toegekend wordt.

Nederland en Venezuela.

Als een verbetering der verhouding tusschen beide landen kan worden aangemerkt de benoeming van den Heer DR. RAFAEL MARIA RODRIGUEZ MIRANDA tot Vice-consul van Venezuela op Aruba.

„Onze Vloot."

Door de Nederl. Vereeniging „Onze Vloot" werd in de vorige maand wederom eene pakjeszending georganiseerd ten behoeve van in Oost- en West-Indië vertoevende schepelingen der Koninklijke Marine. Met voldoening kon worden geconstateerd, dat de werkzaamheid van genoemde Vereeniging, om in het belang der in de koloniën op de vloot dienende schepelingen voor hunne bloedverwanten en kennissen, die zich de daaraan verbonden betrekkelijk hooge kosten niet zouden kunnen getroosten, de gelegenheid te openen kosteloos pakjes te verzenden, bij voortduring op prijs gesteld wordt.

Verzonden zijn op 29 October jl. per s.s. „Prins Willem I" naar West-Indië 93 en op 30 October jl. per ss. „Oranje" naar Oost-Indië 247, alzoo te zamen 340 pakketten. De zending van Juni jl. bedroeg in het geheel 316 en de daaraan voorafgaande 266 pakketten.

Het door tusschenkomst van de afdeeling Amsterdam van „Onze Vloot" bij deze gelegenheid verzonden aantal pakjes bedroeg 98 tegen 65 in Juni jl.

Examen.

De Heeren JOHN DE JONG en M. DE VEER DAAL legden Donderdag ll. met goed gevolg examen af als Apotheker.

Onze oprechte gelukwenschen.

Sint Nicolaas.

De vacantie werd dit jaar voor de R. K. Schooljeugd op geheel buitengewone wijze ingeluid. Sint Nicolaas had zijn komst vervroegd om de kinderen nog op school te kunnen treffen. Mild was de goede Sint in de ruime uitdeeling zijner rijke gaven. Er was overvloed, en alle kinderen hadden pret. Ook de kinderen der buitenscholen werden niet vergeten.

Onze hulde aan het Damescomité, dat op zulk een uitstekende wijze alles geregeld had om de komst van den Sint zoo goed mogelijk voor te bereiden en den ouden Grijs hartelijk behulpzaam was bij het verdeelen zijner giften.

Stadsreiniging.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiskalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd:

119 ratten en
605 muizen.

Hoedenindustrie.

Naar wij vernemen, werd het rapport over onze hoedententoonstelling te Amsterdam alleen door den Heer CHARLOUIS opgemaakt, de Heer MEUWSEN had daaraan part noch deel.

Wij hopen, dat spoedig aan dit verslag de grootst mogelijke publiciteit zal worden gegeven.

„De Curaçaosche Maatschappij"

hield gisteravond hare algemeene vergadering. De Gouverneur, vergezeld van zijn Adjudant, vereerde deze vergadering met zijne tegenwoordigheid. De Voorzitter heette Z. H.E. G. hartelijk welkom en begroette den Gouverneur als Eerevoorzitter, ZHEG. bedankend voor de hooge eer deze benoeming wel te hebben willen aanvaarden.

Nadat de notulen waren voorgelezen en goedgekeurd, werd het aftredend Lid H. J. C. HENRIQUEZ met algemeene stemmen, op één na, herkozen. Deze bedankte voor het hernieuwd vertrouwen en beloofde zijn beste krachten te zullen blijven wijden aan de belangen der Vereeniging.

Als Commissie tot onderzoek der rekening over 1908 werden benoemd de Heeren PERRET GENTIL, ECKER en DE LANNOY, terwijl de Commisie tot onderzoek der begrooting voor 1910 werd samengesteld uit de Heeren J. PENHA, A. HENRIQUEZ en C. GORSIRA.

Toen kwam aan de beurt de lezing van DR. P. J. VAN BREEMEN over *Visscherij in de Tropen*. Over het algemeen genomen kan de visscherij in de tropen niet in vergelijking komen met de uitoefening van dit bedrijf in gematigder streken, vooral wat betreft het behandelen en verduurzamen van den gevangen visch. Over het algemeen staat, wat dit laatste aangaat, de visscherij in de tropen op een zeer laag peil.

Dit is vooral te wijten aan de omstandigheden. Terwijl in de tropen het product slechts langs de kuststreken verkocht kan worden, zoo werd de waarde der visscherij in de gematigde landen aanzienlijk verhoogd, doordat bij de snelle ontwikkeling der vervoermiddelen het achterland, het binnenland ook zijn visch versch van de visschers betrekken kon. Hoe meer vraag, hoe hooger prijs.

Ook kan in de tropen het bedrijf niet zoo intensief gedreven worden, omdat met het sleepnet niet over de koraalrotsen kan worden getrokken, daar het dan zoude scheuren.

Bij het verduurzamen van levensmiddelen komt zout op de eerste plaats in aanmerking. Het zouten van visch geschiedt ook in de tropen en is in Achter-Indië zelfs van belangrijken omvang.

Het warme, vooral het warm-vochtige klimaat bemoeilijkt het inzouten ten zeerste. Onmiddelijk na de vangst moet de visch worden gedood, schoongemaakt en ingezouten en tegen warmte worden beschermd. Van de snelle behandeling hangt alles af.

Spreker schetste een beeld van het drogen van kabeljauw in het Noorden alleen door den visch bloot te stellen aan het koude klimaat, hij beschreef het rottingsproces bij bederf, veroorzaakt door baccillen en hoe door vochtonttrekking het zout dit rottingsproces een tijd lang tegen kan houden. Afdoende is het inzouten niet, ook het fijnste vaatje gepekelde haring bederft op den duur. Voor de tropen is de inzouting als bederfwerendmiddel nog minder afdoende dan bij gematigd klimaat. Misschien wijst de algemeene achterlijkheid der tropische volken in het conserveeren van visch wel op het feit, door lange ondervinding bewezen, dat er voor de tropen nog geen afdoend conserveermiddel is gevonden, en het zouten geheel onvoldoende moet heeten.

De visscherij in de tropen moet derhalve voornamelijk tot hooger ontwikkeling gebracht worden door uitbreiding van den verkoop van verschen visch. IJs en verkoelingsmachines kunnen hierbij behulpzaam zijn om den visch langer versch te bewaren. Maar dan moet de visch niet met ijs vermengd maar van het ijs verwijderd gehouden worden, daar bij smelting van het ijs het vocht in den visch dringt en bij verhooging der temperatuur het bederf bevordert.

Spreker is overtuigd, dat de verkoelingsmethode nog veel meer ontwikkeld zal worden in de toekomst en veel breeder zal worden toegepast. In ieder geval moet voor Curaçao gezocht worden naar een zeer eenvoudige en weinig kostbare wijze van verduurzaming van visch, opdat dit gezonde volksvoedsel meer aftrek moge vinden en de visscherij er door bevorderd worde.

Een luid applaus bedankte den Spreker.

De Voorzitter vroeg, of een der Leden iets te vragen, of voor te stellen had. De Heer C. GORSIRA Fz. deelde aan het bestuur mede dat zijn dammen op *Klein St. Martha* weer vol water staan. Misschien dat de Maatschappij hem een cultuur kan aanwijzen, welke in het water of rondom op de vochtige terreinen groeien wil, opdat die dammen hem ook geld opbrengen, want als hij rankvruchten oogst, doen andere planters dat ook, en doordat zijdichter bij de stad wonen zijn ze hem voor bij den verkoop. Zaait hij maïs, op minder drassigen bodem, daar de maïscultuur op ondergeloopen land niet mogelijk is, dan oogst hij maïs, maar ontvangt geen

geld, en geld heeft hij juist noodig om de belastingen en interesten der hypotheken te kunnen betalen. Zijn verzoek is derhalve hem te willen voorlichten, wat hij nu doen moet met de terreinen die het geheele jaar water houden.

Na een geänimeerde discussie over verschillende onderwerpen, aan welke discussie de Hoogedelgestrenge Heer Gouverneur belangstellend deel nam, kwam men op het idee of ipiapa-palmen geen loonende cultuur zou wezen, men vreesde echter dat de beschikbare terreinen, te gering zouden zijn om van eenige beteekenis te kunnen worden.

Nadere infirmatie gevraagd hebbende vernamen wij, dat alleen op Kl. St. Martha ± 50 H. A. oudergeloopen of zeer drassige grond beschikbaar is, op Sta. Cruz en andere plantages eveneens.

Den Heer VERSLUIJS, Landbouwkundige deelde mede, dat door hem 25 palmplantjes van Maracaibo naar Suriname waren gezonden, om de aankweeking aldaar te beproeven. De plantjes waren goed overgekomen.

Een der bestuursleden vroeg den Heer GORSIRA, of hij reeds katoen geplant had. „O, ja, al een paar jaar geleden, ze groeien tot boomen, maar dragen nooit. Hoogst waarschijnlijk hebben ze te veel water." Hoe dankbaar ook voor de hulp van het Gouvernement, de Heer GORSIRA legde de rondborstige verklaring af, dat met al die proeven de landbouw op Curaçao nog geen stap vooruit is gegaan.

Hij had dammen aangelegd en zijn terreinen onder laten loopen en wist nu niet, hoe dat water productief te maken.

Vroeger groeide er niets omdat er geen water was, nu is er water en groeit er nog niets.

De Voorzitter beloofde de zaak ernstig in overweging te zullen nemen.

Naar aanleiding van de treurige ondervinding opgedaan bij het uitleenen van bokken en geiten als fokdieren, meende de Maatschappij aan het beschikbaar stellen van den fokstier eenige voorwaarden te moeten verbinden, opdat de Maatschappij bij eventueel verlies van den stier door gebrek aan verzorging tegen schade gedekt zou zijn. Ook nu was de discussie zeer levendig waaraan wederom de Heer Gouverneur ijverig deel nam en verschillende goede gedachten aangaf. Nadat de Voorzitter, de verschillende voorstellen resumeerende tot de conclusie was gekomen dat het beter was de fokstier op een vaste plaats te stationeeren, maar dat als het zonder bezwaar kon geschieden de stier ook zou worden uitgeleend, werd de vergadering gesloten, nadat de Hoogedelgestrenge Heer Gouverneur den Voorzitter dank had gebracht voor diens welkomsgroet en de aanbieding van het Eere-voorzitterschap, der Maatschappij de verzekering gevend van zijn vollen steun en bereidwillige medewerking.

Buitenland.

FRANKRIJK.

Vox schrijft in *De Residentiebode*:

De politieke redevoering, welke Briand den 9en Oct. j. l. te Périgueux uitgesproken heeft, bevat onwraakbaar bewijsmateriaal voor de waarheid der stelling, dat Frankrijks huidige minister-president metterdaad de idee van Talleyrand huldigt: De taal behoort door een staatman als middel gebezigd te worden, om de buitenwereld zooveel mogelijk aangaande zijn doen en laten, zijn streven en ware bedoelingen, in figuurlijken zin, zand in de oogen te strooien.

Wie soms mocht willem beweren, dat Dh. Briand in zijn ministerieel leven en regeeringsdaden het volgen van een geheel andere gedragslijn te doorschouwen geeft, dan in het voorgemeld advies van Talleyrand opgesloten ligt, zouden wij wel willen vragen: Welke verwachtingen zullen gekoesterd worden door menschen, die zich door schoonklinkende beloften om den tuin laten leiden, van verklaringen als de volgende, welke Dh. Briand in zijn voormelde rede te beluisteren gaf:

„Wij zijn in een tijdperk gekomen, dat Frankrijk een onweerstaanbare behoefte gevoelt aan eendracht en broederzin. Frankrijk, zoo schoon in het verleden, zoo groot nog in het heden en met zoo'n schoone toekomst voor zich, zal aan zijn bestemming niet alleen voor zichzelf, maar voor de geheele menschheid, slechts kunnen beantwoorden op voorwaarde, dat geen haat en broedertwisten tusschen zijn kinderen meer heerschen. Wij willen daarom een regeering van ontspannig zijn voor alle burgers; wij willen aan allen, zonder onderscheid van partij, vrijheid geven, hun mening te uiten, hun geest vrij te maken en voor allen recht doen; want zonder rechtspleging is geen vrijheid en vooral geen replubiek mogelijk."

Wie naief genoeg is, om zich door sirenenzangen in slaap te laten wiegen, zal bij het beluisteren van deze door Dh. Briand te Périgueux ten gehoore gebrachte toekomstmuziek voorzeker in den waan verkeeren, dat deze zich in de naaste toekomst beijveren zal, aan de vervolgingen, van welke de Katholieken in Frankrijk sinds 1880 tot op den huidigen dag het slachoffer zijn een eind te maken. Hetgeen o.m. zeggen wil, zich als pleitbezorger zal opwerpen voor den terugkeer der uit hun vaderland verbannen religiuezen, voor de teruggaaf van de aan dezen even wederrechtelijk ontnomen eigendommen en vrijheid betreffende het geven van onderwijs, voor de teruggaaf der Katholieke kerken en de daarbij behoorende roerende en onroerende goederen aan de wettige eigenaars, oftewel aan de resp. kerkbesturen, voor de terugbetaling van de aan de Bisschoppen en priesters, op grond van het in 1802 tusschen Napoleon I en Pius VII gesloten, doch als gevolg van de z. g. „Scheidingswet" willekeurig verscheurd Concordaat, wettig en wettelijk toekomende tractementen, voor de ontheffing van Seminaristen en jonge priesters van de kazerne — of krijgsdienst, voor 't schenken van de vrijheid aan Bisschoppen en priesters de hun onderhoorige geloovigen tot goede burgers en burgeressen voor den tijd en de eeuwigheid te vormen. Welke vrijheid o.m. het wettelijk recht inhoudt, deze laatsten te waarschuwen voor alle personen en zaken, bv. het atheïtisch of antichristelijk onderwijs van dito onderwijzers en onderwijzeressen, die het tijdelijk en eeuwig geluk van hen zelven en hun kinderen belagen.

Wie zich door voorgemelde ontboezeming van Dh. Briand in den waan mocht hebben laten brengen, dat deze laatste zijn verder ministerieel leven zal dienstbaar maken aan het inwilligen van vorenstaande eischen, welke ontegenzeggelijk de onmisbare voorwaarde vormen voor een zich door ontspanning, eendracht, vrijheid en rechtvaardigheid kenmerkend bewind, zou zich met een doode musch blij maken. De waarheid dezer uitspraak blijkt reeds uit het waar karakter der z. g. „scheidingswet", van welke wet Dh. Briand, naar deze zelf te Périgeux met trots geconstateerd heeft, een der fabriekanten is.

In plaats van, zooals Frankrijk's huidige premier in de nopens zijn troetelkindje losgelaten lofrede durfte beweren, dat deze wet de kiemen van alle vooral op geestelijk gebied tusschen de Franschen heerschende tweedracht verstikt, de beoo van broedertwisten gedempt en de Fransche Republiek bemind gemaakt heeft, geven tot op heden haar dagelijksche practijken niets anders te aanschouwen dan het streven van Briand en diens „blauwe" en „roode broeders", om de Katholieken, met name de Bisschoppen, priesters en religieuzen in zake de vrijheid van vereenigen en vergaderen en het bezit van eigendom buiten het gemeene recht te plaatsen en de Kath. Kerk tot slavin van den atheïstischen staat te verlagen.

Voor de verwezenlijking dezer laatste idee nam Dh. Briand de z. g. „associations cultuelles„ — eeredienstvereenigingen — te baat. Deze vereenigingen, welken het gebruiksrecht van de kerken, pastorieën, seminariegebouwen en de daarbij behoorende roerende goederen toegekend werd, hadden toch geen ander doel, dan Frankrijk's Katholieken aan het daadwerkelijk gezag van den Paus en de Bisschoppen te onttrekken. Op de blijkbaar buitengewone voorlichting van den H. Geest Die Vader Pius een zonneklaar inzicht gaf van het wezen en streven en bijgevolg van de volstrekt onaannemelijkheid der „eeredienstvereenigingen", alsmede op de offervaardigheid van de overgroote meerderheid van Frankrijk's Bisschoppen, priesters en geloovigen, die de voorkeur gaven aan armoede en broodgebrek boven het zich laten opdringen van een door Cristus Stedehouder veroordeeld kerkelijk verband, leed echter het met schismatieke plannen bevrachte scheepje van Dh. Briand schipbreuk. Behalve in een paar enkele parochies, waar zij na een kortstondig bestaan onder spot en hoon van de eigen vrienden der scheidingswet een roemloozen dood gestorven zijn hebben de „eeredienstvereenigingen" onder Frankrijk's Katholieken nergens een bodem kunnen vinden, waarin zij konden ontkiemen, om van wortelschieten en tot wasdom komen maar te zwijgen.

De heer Briand is te leep, om in het openbaar zijn toorn te luchten over het allerwege op de Roomsche zee schipbreuk lijden zijner „associations cultueles"-scheepjes, of liever aan de groote klok te hangen, dat hij, door den ambtenaars van het Openbaar Ministerie en den rechtbanken te bevelen, zoo streng mogelijk tegen de Bisschoppen en priesters op te treden, die in het openbaar den in het voorgemeld wetten tegen de Kath. Kerk ontketenden oorlog veroordeelen, metterdaad toont, dat échec niet ongewroken te willen laten. Maar, afgescheiden van de vraag, of en in hoeverre de voorgemelde schipbreuk in verband staat met de strafrechtelijke vervolgingen en vonnissen, welke in den loop van dezen zomer en herfst Z. Em. Andrieu, kardinaal-aartsbisschop van Bordeaux, mgr. Ricard, bisschop van Auch, mgr. Laurans, Bisschop van Cahors, alsmede tal van priesters, wegens hun openbare belichting en veroordeeling van de o. a. door Dh. de Savornin Lohman als „schandelijke kerkroof" gebrandmerkte „Scheidingswet" en van de goddelooze praktijken van tallooze antichristelijke onderwijzers en onderwijzeressen der openbare school, stellen die processen de valschheid der volgende ontboezeming van Dh. Briand boven allen redelijken twijfel.

„Het streven van mij en mijn medewerkers zal er op gericht zijn de Republiek bemind te maken. Wij willen haar zoo aangenaam, om te bewonen, zoo schoon, zoo edelmoedig mogelijk maken, haar zoover boven de partijen verheffen, dat Frankrijk, heel Frankrijk in de schoonheid van het verleden en de verwachting der toekomst in haar zal schitteren".

De verjaging der religieuzen uit de ziekenhuizen, onderwijsinrichtingen en uit de gestichten voor weezen, ongelukkigen en ouden van dagen en hun vervanging door personen, die de levende belichaming van egoisme, atheïsme, zedeloosheid en andere ondeugden zijn, de roof der kloostergoederen en de gewelddadige verjaging zijner wettige eigenaars en bewoners, resp. eigenaressen en bewoonsters, welke geweldplegingen het eigendomsrecht in het algemeen en de persoonlijke vrijheid betreffende het kiezen van een levenstaat in Frankrijk op losse schroeven gezet heeft, de anarchistische propaganda en „avonturen" van antimilitaristen als Hervé en van „La Conféderacion générale du travail" (algemeen werkliedenverbond), de toenemende misdadigheid onder de jeugdige personen van beider geslacht, zijn alles behalve geschikt, om de Fransche Republiek in de oogen niet alleen van de Katholieken, maar ook van redelijk denkende menschen bemind te maken en het voorkomen van een „dorado" te geven.

In het bijzonder kan zulks naar waarheid getuigd worden nopens den door de Fransche sectarissen ontketenden schoolstrijd en de op de spits gedreven ontkerstening van de openbare school. Tal van bij het onderwijs en de opvoeding der openbare schoolbevolking gebruikte boeken bevatten onwraakbaar bewijsmateriaal voor de zonneklaarheid der stelling, dat de huidige Fransche staat aan zijn toekomstige burgers en burgeressen een opvoeding geeft, welke er ten volle op berekend is, om in den geest en het hart der kinderen, alle godsdienstige, zedelijke en nationale begrippen en ideeën te vernietigen.

Zoo vindt men b. v. in „Le Cours de morale" van Bayet en Payot o. m. de volgende goddelooze drogredenen opgedischt: „De tijd van den geopenbaarden godsdienst is voorbij, de heerschappij der dogma's behoort tot het verledene; de wetenschap gedoogt niet, dat men gelooft aan de „heilige boeken", welke ongerijmdheden bevatten".

Van Calvet's „Histoire de France", welks inhoud een dooroopende bespotting, verguizing, belastering genoemd moet worden van Frankrijk's schoon verleden en Frankrijk's nationale helden en heldinnen, als o. a. den H. Lodewijk en Jeanne d'Arc, waren er reeds één jaar geleden twee millioen exemplaren in de openbare lagere scholen verspreid.

Reeds deze voor ieder rechtgeaard Franschman verschrikkelijke oplaag stelt het in vervulling-gaan van Montambert's profesie „Frankrijk gaat ten gronde", in het volle licht der waarheid; want een volk, dat zijn grooten zonen en dochteren geen recht laat wedervaren, is voorbeshikt, uit de rij der naties te verdwijnen.

De onderwijzers tegen het episcopaat.

Minister Briand is de beloften van „verbroedering" en „vrede", die hij zoo plechtig in zijn rede van Périgueux heeft afgelegd in practijk aan 't brengen!

In zijn blad de „Radical" wordt het sein gegeven tot 'n nieuwe campagne, die ongetwijfeld tot een algemeene kalmeering der gemoederen, in den geest van Briand dan, bijdragen zal! Er wordt n.l. in aangekondigd, dat 50.000 openbare onderwijzers den bisschoppen een proces zullen aandoen, wegens hun optreden tegen de openbare school en hun inmenging in de school-aangelegenheden.

„Den oproep van Briand, zoo zegt het blad, om de school te verdedigen, op meer krachtdadige wijze, zal opgevolgd worden. De schoolmeesters hebben n.l. besloten de bisschoppen die zich naar bevelen van buiten richten, voor de rechtbank te dagen. Zij zullen schadevergoeding eischen voor den smaad, die hun is aangedaan, en voor hun belangen, die benadeeld zijn, overeenkomstig de bepalingen van het burgelijk wetboek".

De „Croix neemt dit bericht niet al te ernstig op „Dat proces kan, zoo zegt het blad terecht, niet op een wettelijken grondslag berusten. Is het een ernstige bedreiging, of is het bluf", vraagt het blad.

Inderdaad, het is en blijft een raadsel op welke gronden de onderwijzers hun aanklacht tegen de bisschoppen kunnen gronden.

Want de bisschoppen, — de aartsbisshop van Parijs heeft het nog eens in een afzonderlijk schrijven later toegelicht, — hebben geen ander misdrijf begaan dan aan de Katholieke ouders voor te schrijven hun kinderen naar Christelijke scholen te zenden. Dat stond hun toch volkomen en geheel vrij. En bovendien hebben zij een aantal boeken veroordeeld, die den godsdienst aanvielen, en door dat te doen, hebben zij, volgens verklaring van de regeering zelf, gebruik gemaakt van hun onaantastbaar recht.

Met spanning mag men dus tegemoet zien op welke gronden de onderwijzers de bisschoppen veroordeeld willen zien. Het blijft een onoplosbaar raadsel! Maar intusschen ziet men weer eens, hoe Briand en de zijnen het begrip „vrede" en „toenadering" begrijpen.

Advertentien.

INGEZONDEN MEDEDEELINGEN.

COCKTAILS TERAPEUTICOS

Las propiedades alimenticias y nutritivas del aceite de hígado de bacalao dependen en absoluto de las grasas que entran en la composición natural del aceite. Estas grasas son digeridas y asimiladas con mucha más facilidad que las otras, debido á la presencia en el aceite de bacalao de ciertos compuestos derivados del hígado, que permiten la pronta emulsificación del aceite por los fluidos del estómago—y hacen que su absorción por la membrana mucosa se lleve á efecto con más facilidad y con más rapidéz que la de ninguna otra grasa.

Las grasas que el aceite de hígado de bacalao contiene, aparte de su poderosa facultad de nutrir, no poseen ningun valor terapéutico—y los otros elementos naturales que son parte de su composición orgánica, existen en cantidades tan infinitamente pequeñas, que es imposible que ninguno de ellos pueda ejercer en el sistema cualquier efecto terapéutico.

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO